Сүз ясалышы ысуллары

Янгирова Ләйсән Фирдәвес кызы,

Бөгелмә муниципаль районы

Муниципаль белем бирү учреждениесе

Кодаш төп гомуми белем бирү мәктәбенең татар теле һәм әдәбияты укытучысы

Саумы, кояш, саумы, көн!
Дусларым, хәерле көн!
Телим сезгә сәламәтлек,
Бәхет һәм яшәү дәрте.
Уе изге баласына
Булышыр табигать тә.
Эшкә тотыныйк, дусларым,
Хуш, хәерле сәгатьтә!

Тест җаваплары

1. 2
2. 3
3. 2
4. 1
5. 1
6. 2
7. 3
8. 3
9. 3
10. 3

Сүз ясалышы ысуллары

?	?	?	?	?	?	?	?
гармунчы	башкала	күзгә-күз	Кара диңгез	хәзер – әзер	тамыр (тамыр)	уку (нәрсә?) - уку (нишләү?)	ТР
күңелле	Илшат	аң-белем	Кара диңгез	та'ныш – таны'ш	пәрдә(пәрдә)	көтүче (кем?)- көтүче (нишләүче?)	КамАЗ
элмәк	алъяпкыч	килде-китте	калак сөяге	чачак – чәчәк	ай (ай)	биюче (кем?)- биюче (нишләүче?)	АКШ

Дәреснең максатлары:

1. «Сүз ясалышы ысуллары» темасы буенча белемнәрен арттыру, ныгыту

2. Тема буенча сөйләм күнекмәләрен үстерү

3. Туган телне тирәнтен өйрәнүгә этәргеч бирү

Сүз ясалу ысуллары

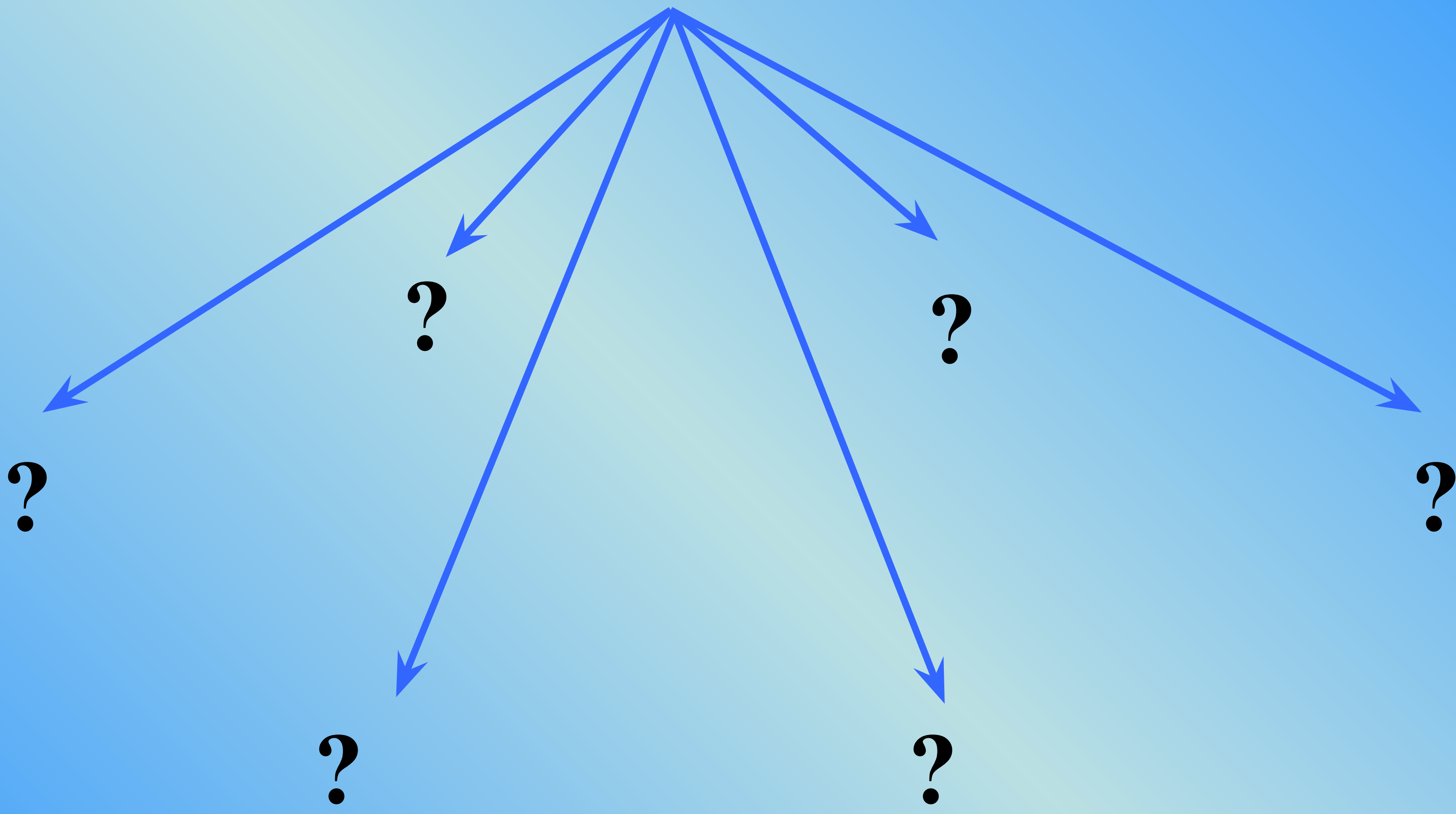

Сүз ясагыч кушымча ялгану ысулы (кушымчалау)

Сүз – чән
Яз –гы
Татар –ча
Кыш – ын
Уй – ла
Хәйлә – кәр
Сыз - ык

Сүз ясалу ысуллары

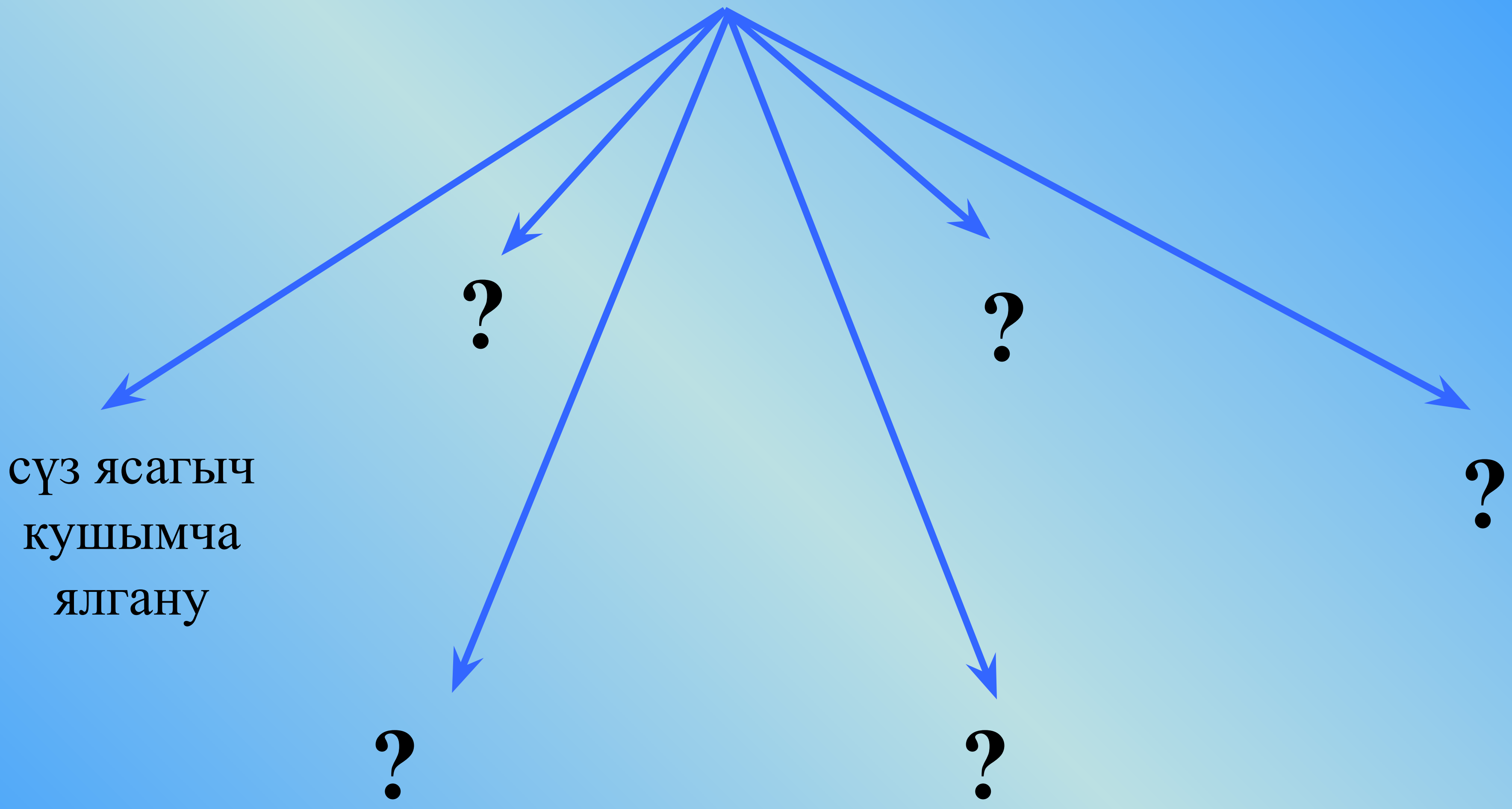

Сүзләр кушылу ысулы

Кушма сүзләр

Парлы сүзләр

Тезмә сүзләр

Сүз ясалу ысуллары

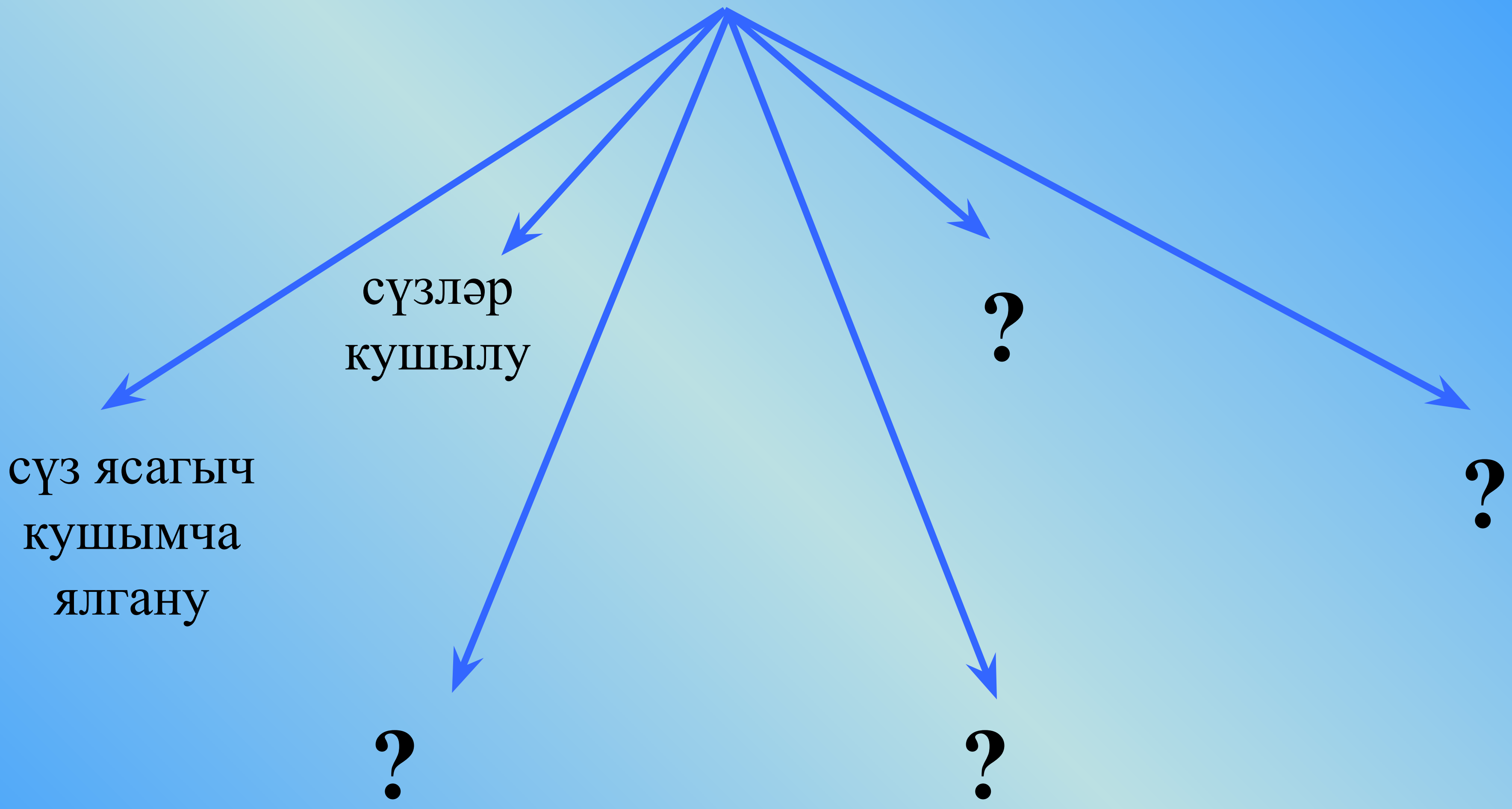

Фонетик ысул

күз – күр

хәзер – әзер

та'ныш - таны'ш

чачак -чәчәк

Сүз ясалу ысуллары

Тәгәри китте йомгагым, күрмәдегезме, агайлар

Рәсем конкурсына йомгак ясалды

Ай сүзен төрле мәгънәдә кулланып, җөмләләр төзегез.

Сүзләрнең мәгънәсе үзгәрү ысулы

Яңа сүзләр кулланылышта булган сүзләрнең мәгънәләре үзгәреп ясала

Йомгак(җеп чорнамы) - йомгак(нәтиҗә)

Ай(күк җисеме) – ай(вакыт берәмлеге)

Тамыр(үсемлек өлеше) – тамыр(сүзнең мәгънәле кисәге)

Сүз ясалу ысуллары

- сүз ясагыч кушымча ялгану
- сүзләр кушылу
- фонетик ысул (аваз составын үзгәртү
- сүзләрнең мәгънәсе үзгәрү

Сүзләрне бер сүз төркеменнән икенчесенә күчерү ысулы

буяу (нәрсә?)- исем

сорау

карт

буяу (нишләү?)- фигыль

сорау

карт

Сүз ясалу ысуллары

- сүз ясагыч кушымча ялгану
- сүзләр кушылу
- фонетик ысул (аваз составын үзгәртү
- сүзләрнең мәгънәсе үзгәрү
- сүзләрне бер сүз төркеменнән икенчесенә күчерү

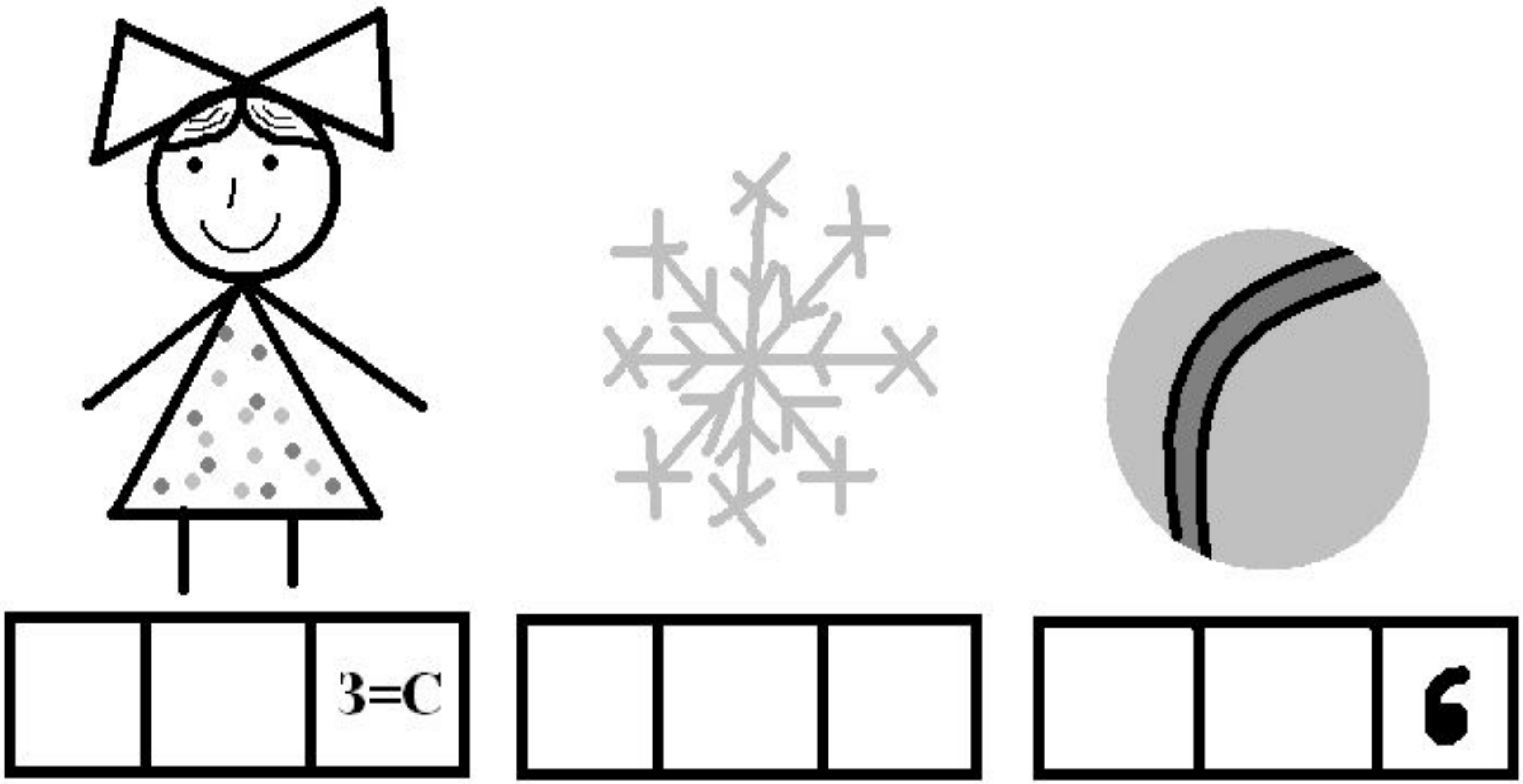
3=С
б

ТР, драмтүгәрәк, КамАЗ, музфак, КДУ, ПТУ, АКШ

Сүзләрне кыскарту ысулы

Яңа сүзләр кулланылыштагы тезмә сүзләрне кыскартып ясала

КДУ
БМО
драмтүгәрәк
медуниверситет

Сүз ясалу ысуллары

- сүз ясагыч кушымча ялгану
- сүзләр кушылу
- фонетик ысул (аваз составын үзгәртү
- сүзләрнең мәгънәсе үзгәрү
- сүзләрне бер сүз төркеменнән икенчесенә күчерү
- сүзләрне кыскарту

Тест

1.Тезмә сүзләр күрсәтелгән рәтне билгеләгез

1. Җир(җиләге), ял(ит),туган(ил)
2. Ара(тирә), аш(су), хатын(кыз)
3. Кул(яулык), тере(көмеш), таш(күмер)
4. Юл(чы), утын(лык), оял(чан)

2. Кушымчалау юлы белән ясалган сүзләр рәтен билгеләгез

1. Кул(яулык), тере(көмеш), таш(күмер)
2. Юл(чы), утын(лык), оял(чан)
3. Бакча, бармак, атла
4. Туган көн, очкылык тоту, бал корты

3. Фонетик ысул белән ясалган сүзләр рәтен билгеләргә.

1. Умартачылык, чынбарлык, ташбаш
2. Савыт-саба, бала-чага, тирә-як
3. Идән буяу, буяу алу, китап уку, уку дәресе
4. Хаҗәт-әҗәт, хикәят-әкият, гамәл-әмәл

4. *Ямьле, комлык, эшлә, озынча* сүзләре нинди ысул белән ясалганнар?

1. Сүз ясагыч кушымча өстәү юлы белән
2. Сүзләрне кушу юлы белән
3. Сүзләрне кыскарту юлы белән
4. Сүзгә яңа мәгънә өстәү юлы белән

5. *Ераклыктан* сүзенең нигезен билгеләгез

1. Ерак
2. Ераклык
3. Ер
4. Ераклыкта

6. *Бүлмәдәшне* сүзен сүз төзелеше буенча тикшерегез.

Җавапларны тикшер:

1. 1
2. 2
3. 4
4. 1
5. 2

Бүл – мә –дәш - не

бүл –тамыр

мә – сүз ясагыч кушымча

дәш - сүз ясагыч кушымча

не – бәйләгеч кушымча

Сүз ясалу ысуллары

- сүз ясагыч кушымча ялгану
- сүзләр кушылу
- сүзләрне бер сүз төркеменнән икенчесенә күчерү
- сүзләрне кыскарту
- фонетик ысул (аваз составын үзгәрту
- сүзләрнең мәгънәсе үзгәрү

Өйгә эш: Сүз ясалу ысулларының һәрберсенә икешәр җөмлә уйлап языгыз